

Artūras PUČETA

Kaune įsikūrusio klubo "Gelmės" nariams vasara - tyrinėjimų ir rekordinių pasiekimų metas. Kauno speleologai, urvų tyrinėtojai, šiemet dalyvavo ekspedicijose neramiojoje Abchazijoje bei sauletoje Ispanijoje. Kiekviena ekspedicija - daugybė įspūdžių, nuotykių, adrenalino.

Alpinizmas atvirksčiai

"Žemės paviršiuje neliko neatrastų, žmogaus kojos nepaliestų vietų. Tik trys sritys vis dar užmena begalę mįslių ir susilaukia didžiulio mokslininkų dėmesio: kosmosas, vandenyno gelmės ir žemės prarajos, urvai. Tai - mūsų pasaulis", - teigia Vytautas Gudaitis, kartodamas kone speleologų manifestu tapusius M.Sifro žodžius.

Speleologija - tai ir mokslas, ir aistra, ir gyvenimo būdas, o V.Gudaitį galima drąsiai vadinti speleologijos pirmtaku Lietuvoje. Daugiau nei prieš dvidešimt metų Kauno politechnikos institute įkurtos speleologų sekcijos vadovas, o vėliau klubo "Gelmės" prezidentas V.Gudaitis aplankė daugybę ne tik buvusios Tarybų Sąjungos, bet ir Europos šalyse esančių urvų.

"Speleologija - tai alpinizmas atvirksčiai. Alpinistai trokšta įkopti į kuo aukštesnes kalnų viršūnes, o mes - nusileisti į kuo didesnes gelmes", - savo veiklą apibūdino speleologas.

V.Gudaitis aktyvią veiklą baigė prieš šešerius metus, tačiau vis dar įdėmiai seka bendraminčių žygius į gelmes, gali puikiai papasakoti apie naujausius atradimus žemės gelmėse.

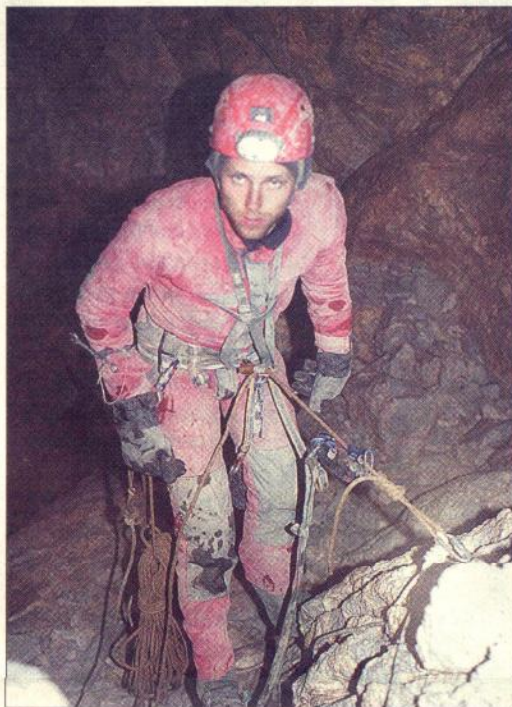
Rekordas aklinoje tamsoje

"Lietuvoje įspūdingesnių urvų galima pamatyti tik netoli Biržų, kur po žeme tarpstancijos uolienos atveria vis naujas įgriuvias ir kelias nerimą ūkininkams. Tačiau šios kelių metrų gylio duobės gali sužavėti tik niekad tikruose kalnų urvuose nebuvusius žmones", - teigia V.Gudaitis.

Leidžiantis į kalnų urvą būtina speciali apranga, kuri mažai kuo skiriasi nuo įprastos alpinisto. Vir-

Urvuose užkonservuota adrenalino dozė

Speleologai Palangos smėlį ir saulę iškeičia į žemės gelmių šaltį ir drėgmę

Vietų, kuriose neprireikia virvių, urvuose nedaug

Nuotrauka iš asmeninio Henriko RAMONO archyvo

vės, diržai ir sagtys turi atlaikyti dešimt kartų už keliautoją didesnę svorį. Kostiumas turi nepraleisti šalčio ir būti atsparus vandeniui, nes daugelyje urvų net karščiausia vasaros dieną - vos keli laipsniai šilumos ir nuolatinė drėgmė bei paslaptieji sifonai - vandens tel-

kiniai, kurie užtvėria kelią gelmių tyrinėtojams.

"Iveikti sifoną gali tik patyręs specialistas ir geras nardytojas. Urve tvyro aklina tamsa, taip pat tamsu ir vandenyje. Todėl reikalingi ne tik puikūs jėgdžiai, orientacija, bet ir nuojauta", - pasakojo V.Gudaitis.

Tą patį teigia ir Irena Gudaitienė, moteris visai neseniai pasiekusi Lietuvos rekordą ir nusileidusi į 980 metrų gelmes. Pirmoji lietuvė, pasiekusi tokį gylį, sakė nesiryžusi iverkti tyvuliuojančio sifono, po kurio galbūt Lietuvos rekordas būtų dar labiau "įspraustas į gelmes".

Išsidžiovinti sudėtinga

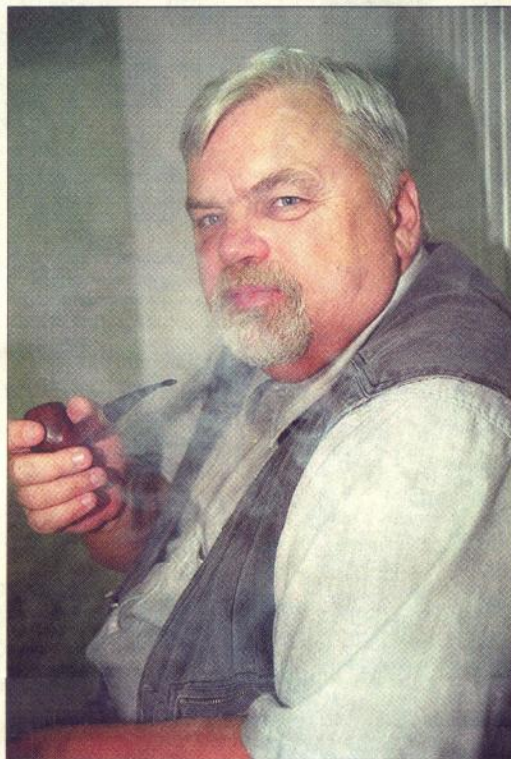
"Kelonė po urvus - ne individualus sportas. Kad pasiektų gerų rezultatų, dirbti privalo didelė komanda, o pasirengimas ekspedicijai gali trukti ne vienerius metus", - sakė I.Gudaitienė.

Rekordas buvo pasiektas apie 6 kilometrus nusidriekusioje Vladimiro Iljuchino urvų sistemoje. Ši Vakarų Kaukaze, Arabikos kalnų masyve, esanti urvų sistema susilaukia daugiausia specialistų ir sportininkų dėmesio. Viena iš urvų galima nusileisti net į 1240 metrų gylį, tačiau prieš tai reikia iverkti net kelis sifonus.

10 metų urvus tyrinėjanti moteris dalyvavo bendroje ekspedicijoje su maskviečių speleologų klubu "Sokolniki RUDN".

"Šio klubo nariai - geri specialistai, keliaujant su jais niekad nepritrūsta pasitikėjimo ir jėgų", - savo ekspedicijos partnerius gyrė I.Gudaitienė.

Adrenalino moteriai taip pat nestigo. Eidami slidžiu požemines upės krantu, keli ekspedicijos nariai, neišlaikę pusiausvyros, pūksnėję į ledinį vandenį. Keliautojams nieko rimta nenutiko, tačiau

Vytautas Gudaitis - vienas iš dviejų buvusios Tarybų Sąjungos urvų paslaptis nufilmavusių žmonių

Evaldo MAKARSKO nuotrauka

išsidžiovinti rūbus buvo sudėtinga. O vienam narui, bandančiam iverkti sifoną, trūko ausų būgnėliai.

"Šiemet rusai atrado naują praėjimą, kuriuo keliaudami tikisi apeiti pavojinguosius sifonus ir atverti naujas urvo perspektyvas. Maskviečiai ir kitamet kviečia dalyvauti jų ekspedicijose", - džiaugėsi lietuvė.

Į Abchaziją - lyg kontrabanda

"Pomėgis nemažai kainuoja, nes reikia ir geros įrangos, ir kelionė tolima. Todėl speleologija tampa visos šeimos pomėgiu", - sakė I.Gudaitienė, kurią į šį sportą įtraukė vyras Aidas.

Aido tėvas - jau minėtas urvų tyrinėjimo veteranas Vytautas Gudaitis. Jis prisiminė, jog anksčiau keliauti po Tarybų Sąjungos kalnynus ir urvus buvo žymiai lengviau: "Dabar į V.Iljuchino urvų sistemą, esančią Abchazijoje, lietuviams patekti sunku. Tenka brautis vos ne kontrabandos keliais".

Tačiau kiekviena ekspedicija verta pastangų - po žeme atsiveria pasakiški vaizdai, įvairios nematytos gyvybės formos, spalvotos uolienos, kristalai.

"Urve tyvuliuojančio ežero žuvis - be žvynu, skaidrios, net permatomos, o plaukti gali ir vertikaliai, ir horizontaliai. Fantastiškai atrodo žalsvai violetinis voras-žiogas. Taip pat uolų plyšiuose gausu įvairiausių vėžiagyvių, salamandrų bei, žinoma, šikšnosparnių, kuriuos anksčiau su sūnumi žieduodavome", - pasakojo V.Gudaitis.

Speleologui įsiminė viena ekspedicija Kaukazo biosferiniame draustinyje, kai keliautojai rado

4000 metų senumo puodą bei ochros dažų likučių. Specialistai neabejojo aptikę pirmųjų žmonių buveinę, tačiau nei buvusių gyventojų kaulų, nei meno apraškų ant sienų jie nerado.

Skersvėjai susidaro net "rojuje"

Kitas V.Gudaičio sūnus Linas visai neseniai grįžo iš ekspedicijos Šiaurės Ispanijoje. Asturijos regione esantis Pikos de Europa kalnų masyvas vietinių tyrinėtojų dar vadinamas "speleologų rojumi". Kartu su Linu keliaujęs kaunietis Henrikas Ramonas pasakojo, jog lietuviai pasiekė 500 metrų gylį. Nors tai ne rekordinis pasiekimas, tačiau kelionė buvusi sudėtinga ir sunki: stingdantis šaltis, vėjas, drėgmė kaippat prasismelkdavo pro kostiumą, akmenų sankaupos urvo kraštuose neleido sparčiai judėti - vienas neatsargus judesys, ir iš aukštai krinantis uolos gabalas galėjo suskaldyti šalną ar nukirsti virvę.

"Šio urvo unikalumas - besikeičiantis vėjo kryptis: kartais vėjas pučia iš urvo, kartais - į jį. Tai atsitinka todėl, jog keli urvai giliai po žeme susisiekią ir susidaro savotiškas skersvėjis. Kuo didesnis šis skersvėjis, tuo gilesnis urvas", - patirimi dailiosi H.Ramonas.

Tyrinėtojas džiaugėsi, kad nebuvo potvynio pavojaus, kaip kituose kalnų masyvuose esančiuose urvuose. Tokie netikėti potvyniai nusinėse ne vieno tyrinėtojo gyvybę, kuomet palijus kalnuose, vanduo susikaupia vienoje vietoje, o po to pajūda - urvu nusirita milžiniška banga, galinti siekti nuo kelios iki keliasdešimt metrų.

SIMAS
OMNITEL PARTNERIS

JAU 1-ERI METAI!

SIEMENS A50

SIEMENS A55

Visuose prekybos taškuose SIMAS telefonai už jubiliejinę kainą

nuo 1 Lt*

SIEMENS mobile

*Yra papildomų sąlygų. Pasilijimas galioja iki rugpjūčio 6 d.

Kaunas: Savanorių pr. 206a („Topo centras“), Baltų pr. 81, Gertrūdės g. 42, Laisvės al. 15, Baltų pr. 49 („Senukai“), Kovo 11-osios g. 22, Draugystės g. 8c („Senukai“), Vandžiogalos g. 11 (Sargėnai); Gardai: Vytauto g. 26